



Latvijas Republikas tiesībsargs

Baznīcas iela 25, Rīga, LV-1010, tālr.: 67686768, e-pasts: tiesibsargs@tiesibsargs.lv, www.tiesibsargs.lv

ATZINUMS **pārbaudes lietā Nr. 2022-17-26F** Rīgā

20.04.2022.

Nr. 6-6/13

Nodrošinājuma valsts aģentūra
kanceleja@agentura.iem.gov.lv

[persona A]
[e-pasta adrese]

zināšanai: **Latvijas Republikas Iekšlietu ministrija**
kanceleja@iem.gov.lv

Par personu ar invaliditāti diskrimināciju un bosingu darba vietā

Tiesībsargs ir saņēmis un izvērtējis [personas A] (turpmāk – Iesniedzējs) iesniegumu par darba līguma uzteikumu (turpmāk – Iesniegums). Iesniegumā ir norādīts, ka Iesniedzējs ir persona ar otrās grupas invaliditāti. Iesniedzējs norāda, ka Nodrošinājuma valsts aģentūra (turpmāk – NVA) ir pieņēmusi lēmumu likvidēt Iesniedzēja amata vietu no 2021.gada 15.novembra. Iesniedzējs uzskata šo darbību par izrēķināšanās rezultātu. Tāpat Iesniedzējs norāda uz saraksti ar Iekšlietu ministriju (IeM) savu tiesību aizstāvēšanā.

Ņemot vērā, ka Iesniegumā sniegtā informācija nebija pilnīga, tiesībsargs lūdza Iesniedzēju sniegt papildu informāciju, tai skaitā detalizētāk norādot par iespējamā konflikta cēloņiem ar tiešo darbu vadītāju. Iesniedzēja ieskatā konflikta cēlonis ir tāds, ka NVA direktors nozīmēja Iesniedzēju par atbildīgo personu [pilsētas A] Iekšlietu ministrijas pārvaldītajos īpašumos, neizslēdzot arī citus objektus, kas ļoti nepatika [pilsētas B] reģionālās nodaļas vadītājam, kurš to centās nepieļaut, tomēr neko nevarēja mainīt. Nomainoties NVA vadībai, [pilsētas B] reģionālās nodaļas vadītājs cenšas pierādīt, ka būs pēc viņa prāta.

Iesniedzējs norāda, ka ir saņēmis šādus apbalvojumus: no Valsts policija priekšnieka Pateicības raksts (2019.gada 2.jūlija pavēle Nr.4064, par veiksmīgu sadarbību); no Iekšlietu ministra par nozīmīgu ieguldījumu NVA mērķu sasniegšanā (rīkojums Nr.1-14/1706, 2018.gada 6.novembris), no NVA direktora Atzinības raksts (par īpašiem sasniegumiem un radošu amata pienākumu izpildi NVA darbības uzlabošanā), no Valsts policijas [...] reģiona pārvaldes [...] iecirkņa priekšnieka Pateicības raksts par

sadarbību un izrādīto profesionalitāti atbalsta funkciju veikšanā (2019.gada 26.jūnija Nr.37), no [pilsētas A] domes priekšsēdētāja Atzinības raksts par aktīvu un veiksmīgu sadarbību ar pilsētas struktūrvienībām.

Tiesībsargs lietas izskatīšanas laikā vairākkārt vērsās pie NVA un IeM ar lūgumu sniegt informāciju, kā arī pie Iesniedzēja ar lūgumu sniegt papildu informāciju. Tāpat tiesībsargs lūdza [pilsētas A] pašvaldību sniegt informāciju par Iesniedzēja dalību dažādu pašvaldības komisiju darbā 2020.gadā un 2021.gadā.

Nemot vērā, ka tiesībsargam sniegtā informācija gan no Iesniedzēja, gan NVA puses ir neskaidra, tai skaitā, bez uz faktiem balstītiem skaidrojumiem, tad vispirms šajā vēstulē tiks sniegta informācija par hronoloģiju, kādā situācija ir attīstījusies, pēc tam analizējot vairākus situācijas problēmaspektus.

Ir nepieciešams norādīt, ka NVA un Iekšlietu ministrija ir sniegusi arī šādus dokumentus:

a) Iesniedzēja ikgadējās novērtēšanas protokolus (no 2016.-2020.gadam). Tiesībsargs uzsver, ka aicinājums iesniegt ikgadējās novērtēšanas protokolus ir parasta Tiesībsarga biroja prakse nodarbinātības strīdos.

b) [Personas B] 2021.gada 16.marta un 2021.gada 28.jūlija ziņojumus NVA vadībai Par [amata] samazināšanu, kurā ir norāde, ka nepieciešams likvidēt Īpašumu bruņojuma un materiālo rezervju departamenta [pilsētas B] reģionālās nodaļas [amatu], jo NVA tiek patstāvīgi slēgti pakalpojumu līgumi par visu objektos esošo iekārtu un aprīkojumu apkopēm un remontiem, piesaistot to uzturēšanai profesionālu ārpalpojumu, kā arī nodaļas atbildīgie par objektiem ir namu pārvaldnieks un namu pārziņi, tāpat arī tehniskais personāls ir spējīgs nodrošināt šo iekārtu un aprīkojuma darbību.

c) Izdruku no elektroniskā pasta sarakstes (2021.gada 1. oktobris), kurā Iesniedzējs paziņo par atteikšanos pretendēt uz diviem amatiem, jo tie atrodas pārāk tālu no dzīvesvietas.

d) [Personas B] 2021.gada 18.maija ziņojumu Par pārkāpumiem NVA vadībai (turpmāk – Ziņojums Nr.2060).

e) NVA 2021.gada 10.augusta vēstuli Nr.1.3.1.-19/2115 par darba līgumu uzteikumu, pamatojoties uz Darba likuma 101.panta pirmās daļas 9.punktu un 104.pantu, Darba likuma 109.pantu un Darba likuma Pārejas noteikumu 22.punktu. Vienlaikus tiek piedāvāta iespēja kandidēt uz NVA vakantajiem amatiem Rīgā. Piekrišana vai atteikšanās pretendēt uz piedāvāto amatu ir jāapliecina līdz 2021.gada 13.augustam.

f) NVA 2021.gada 5.novembra rīkojumu Nr.383-P par darba tiesisko attiecību izbeigšanu ar Iesniedzēju no 2021.gada 13.novembra, pamatojoties uz Darba likuma 101.panta pirmās daļas 9.punktu, 112.panta pirmās daļas 2.punktu un Valsts un pašvaldību institūciju amatpersonu un darbinieku atlīdzības likuma 17.panta pirmās daļas 2.punktu.

g) NVA 2021.gada 15.novembra rīkojumu Nr.399-P par darba tiesisko attiecību izbeigšanu ar Iesniedzēju nākošajā dienā pēc darbnespējas lapas slēgšanas.

h) Iekšlietu ministrijas informāciju, ka Iesniedzējam 2018.gada 15.novembrī sakarā ar Latvijas Republikas proklamēšanas 100.gadadienu ir piešķirts Iekšlietu ministrijas Goda raksts, kā arī 2019.gada 5.jūlijā NVA Atzinības raksts par īpašiem sasniegumiem un radošu pienākumu izpildi aģentūras darbības uzlabošanā. NVA norādīja, ka tā brīža NVA direktors [persona C] vienpersoniski pieņēma lēmumu par Iesniedzēja virzīšanu abiem šiem apbalvojumiem.

i) Iekšlietu ministrijas 2021.gada 16.novembra vēstuli Nr.1-64/FIZ/760, 2021.gada 21.decembra vēstuli Nr. 21.12.2021Nr.1-64/FIZ/820, 2022.gada 21.janvāra vēstuli Nr.1-

37/FIZ/33 Iesniedzējam, kurās visās ir norāde uz to, ka ne Iekšlietu ministrija kā iestāde, ne iekšlietu ministre kā amatpersona nevērtē padotības iestādē plānotu reorganizāciju un saistībā ar to darbiniekam izsniegta darba līguma uzteikuma pamatā esošus apstākļus, jo darbinieka interešu aizsardzība tiek regulēta Darba likumā, kur noteiktas arī darbinieka un darba devēja tiesības un pienākumi darba tiesisko attiecību izbeigšanas procesā.

I. Hronoloģiskā situācijas attīstība

[1.1] [Pilsētas B] reģionālās nodaļas [amats] NVA tika izveidots 2016.gada 1.februārī, ievērojot tā brīža nepieciešamību. Iesniedzējs ir ieņēmis šo amatu, kopš tā izveidošanas brīža.

[1.2] [Personas B] 2021.gada 16.marta ziņojums NVA vadībai Par [amata] samazināšanu, kurā ir norāde, ka nepieciešams likvidēt Īpašumu bruņojuma un materiālo rezervju departamenta [pilsētas B] reģionālās nodaļas [amatu].

[1.3] [Personas B] 2021.gada 18.maija Ziņojums Nr.2060.

[1.4] [Personas B] 2021.gada 28.jūlija ziņojums NVA vadībai Par [amata] samazināšanu, kurā ir norāde, ka nepieciešams likvidēt Īpašumu bruņojuma un materiālo rezervju departamenta [pilsētas B] reģionālās nodaļas [amatu].

[1.5] NVA 2021.gada 10.augusta vēstule Nr.1.3.1.-19/2115 par darba līgumu uzteikumu, pamatojoties uz Darba likuma 101.panta pirmās daļas 9.punktu un 104.pantu, Darba likuma 109.pantu un Darba likuma Pārejas noteikumu 22.punktu.

[1.6] 2021.gada 1.oktobra elektroniskā sarakste ar NVA, kurā Iesniedzējs atsakās pretendēt uz diviem citiem NVA amatiem, jo tie atrodas pārāk tālu no dzīvesvietas.

[1.7] NVA 2021.gada 5.novembra rīkojums Nr.383-P par darba tiesisko attiecību izbeigšanu ar Iesniedzēju no 2021.gada 13.novembra, pamatojoties uz Darba likuma 101.panta pirmās daļas 9.punktu, 112.panta pirmās daļas 2.punktu un Valsts un pašvaldību institūciju amatpersonu un darbinieku atlīdzības likuma 17.panta pirmās daļas 2.punktu.

[1.8] NVA 2021.gada 15.novembra rīkojums Nr.399-P par darba tiesisko attiecību izbeigšanu ar Iesniedzēju nākošajā dienā pēc darbnespējas lapas slēgšanas.

II. Iesniedzēja invaliditāte

[2.1] Iesniedzējs norāda, ka ir ticis diskriminēts invaliditātes dēļ. NVA ir norādījusi, ka nav zinājusi par Iesniedzēja invaliditāti līdz brīdim, kad 2021.gada 16.martā [pilsētas B] reģionālās nodaļas vadītājs [persona B] vērsās NVA ar ziņojumu par [amata] samazināšanu [pilsētas B] reģionālajā nodaļā. Tomēr NVA pēc tiesībsarga aicinājuma nav sniegusi informāciju, kad un kādā veidā ir uzzinājusi par Iesniedzēja invaliditāti. Informācija par Iesniedzēja invaliditāti neizriet no [personas B] 2021.gada 16.marta ziņojuma.

[2.2] Iesniedzējs 2022.gada 24.marta elektroniskā pasta vēstulē ir norādījis, ka NVA par viņa invaliditāti bija zinājusi jau no darba tiesisko attiecību uzsākšanas brīža, jo, stājoties darbā tiek veikta obligātā veselības pārbaude, kur bija invaliditātes fakts norādīts.

[2.3] Ir nepieciešams norādīt, ka tikai tādēļ, ka personai ir invaliditāte nenozīmē, ka persona tiek diskriminēta invaliditātes dēļ, ja pret viņu tiek vērstas darbības, kas personai nepatīk. Lai varētu vērtēt iespējamu diskriminācijas aizlieguma pārkāpumu, ir nepieciešams norādīt uz ar invaliditāti saistītiem faktiem un apstākļiem, kas var būt radījuši strīdīgas situācijas vai nostādījuši personu ar invaliditāti sliktākā situācijā kā citas.

Konkrētajā gadījumā tiesībsarga rīcībā šāda informācija nav- tas neizriet nedz no Iesniedzēja iesniegumiem, nedz no NVA sniegtās informācijas.

III. Par NVA reorganizāciju

[3.1] NVA norādīja, ka, sākot no 2018.gada līdz 2021.gadam pilnībā, NVA pārgāja uz ārpalpojumu objektos esošā aprīkojuma uzturēšanai, noslēdzot pakalpojuma līgumus ar attiecīgā jomā sertificētiem komersantiem par visu iekārtu, aprīkojuma un sistēmu apkopēm un remontiem, bet to darbības uzraudzību pilnā apjomā spēj nodrošināt par objektiem atbildīgie namu pārziņi, pildot savus amata pienākumus bez papildus noslodzes. Tika secināts, ka atsevišķs darbinieks darbam ar ēku aprīkojumu nav nepieciešams un turpmākā amata vietas uzturēšana traktējama kā valsts līdzekļu nepamatota izšķērdēšana, maksājot darbiniekam atalgojumu par darba neveikšanu.

[3.2] Uz doto brīdi ir sekojoši līgumi ar komersantiem, kas nodrošina objektos esošā aprīkojuma uzturēšanas, apkopes un remonta pakalpojumus [pilsētas B] reģionālās nodaļas objektos, un kuru ietvaros tiek veikti arī [amata] pienākumos esošie uzdevumi:

a) līgums Nr. IeM NVA 2021/83-Pak „Par apkures katlu tehniskās apkopes un remonta pakalpojumiem [..] reģionā uz diviem gadiem”, noslēgts ar SIA „[..]” 2021.gada 26.aprīlī;

b) līgums Nr. IeM NVA 2022/17-Pak „Par artēzisko urbumu un dzeramā ūdens attīrīšanas iekārtu tehnisko apkopi un remontu Nodrošinājuma valsts aģentūras pārvaldīšanā esošajos objektos uz diviem gadiem”, noslēgts ar SIA „[..]” 2022.gada 24.janvārī;

c) līgums Nr. IeM NVA 2021/210-Pak „Par attīrīšanas iekārtu tehniskās apkopes un remonta pakalpojumiem dziļurbumu, dzeramā ūdens vai fekālās un sadzīves kanalizācijas attīrīšanas iekārtu, tehniskās apkopes un remonta pakalpojumi uz diviem gadiem”, noslēgts ar SIA „[..]” 2021.gada 13.oktobrī;

d) līgums Nr. IeM NVA 2021/158-Pak „Par Nodrošinājuma valsts aģentūras valdījumā esošajos objektos esošo dīzeļģeneratoru apkopju un remontdarbu veikšana uz diviem gadiem”, noslēgts ar SIA „[..]” 2021.gada 21.jūlijā;

e) līgums Nr. IeM NVA 2021/114-Pak „Par ventilācijas sistēmu un kondicionieru tehnisko apkopi un remonta pakalpojumiem [..], [..] un [..] reģionā uz diviem gadiem”, noslēgts ar SIA „[..]” 2021.gada 28.maijā;

f) līgums Nr. IeM NVA 2021/110-Pak “Par apsardzes signalizācijas iekārtu, ugunsgrēku atklāšanas un trauksmes signalizācijas sistēmu, videonovērošanas sistēmu, piekļuves kontroles sistēmu un automātisko balss izziņošanas sistēmu tehniskās apkopes pakalpojumi uz diviem gadiem”, noslēgts ar SIA „[..]” 2021.gada 20.maijā;

g) līgums Nr. IeM NVA 2022/8-Pak „Par iebraucamo vārtu, garāžu vārtu, barjeru remontu Nodrošinājuma valsts aģentūras pārvaldīšanā esošajos objektos [pilsētas B] reģionā un [..] reģionā uz diviem gadiem”, noslēgts ar SIA „[..]” 2022.gada 12.janvārī;

h) līgums Nr. IeM NVA 2021/102-Pak „Par inženiertīklu remonta un avārijas seku likvidēšanas remontdarbiem [pilsētas B] reģionālās nodaļas [..], [..] un [..] reģionā uz diviem gadiem”, noslēgts ar SIA „[..]” 2021.gada 31.maijā;

i) siltummezglu apkopes darbu veikšanai katru gadu tiek rīkota cenu aptauja. Pagājušajā gadā un iepriekšējos gados darbus veica SIA „[..]”.

j) kā vienreizējā pakalpojuma sniedzējs objektos esošo degvielas uzpildes staciju remontam tiek pieaicināts SIA „[..]”. Šogad plānots veikt iepirkuma procedūru degvielas uzpildes staciju apkopēm un remontiem.

[3.3] NVA struktūras un funkciju izpildes organizatorisku uzlabojumu dēļ (tajā skaitā publiskā iepirkuma rezultātā noslēdzot līgumus ar komersantiem (ārpakalpojums), kuri pakalpojuma izpildes ietvaros uzsāka veikt tos uzdevumus, kurus iepriekš veica NVA darbinieki), 2020. un 2021.gadā darbinieku skaita samazināšanas dēļ tika likvidētas vairākas NVA amata vietas (tajā skaitā vismaz 40 apkopējas amata vieta, 3 tehnisko strādnieku amata vietas, 2 ēkas dežuranta amata vietas, 1 uzskaitveža amata vieta, 1 namu pārziņa amata vieta), vienlaikus uzsakot darbiniekiem darba līgumus.

[3.4] Tiesībsargs vērs uzmanību, ka tiesībsargs bija lūdzis sniegt informāciju par reorganizāciju, kas, kā apgalvo NVA, tika uzsākta 2018.gadā. NVA ir sniegusi informāciju par līgumiem, kas noslēgti 2020.un 2021.gadā, nevis sākot no 2018.gada.

Tiesībsargs nevērtē to, vai NVA ir bijusi vai nav bijusi nepieciešamība veikt reorganizāciju. Tiesībsargs vērtē to, vai NVA apgalvojumi par reorganizāciju kopš 2018.gada ir pierādāmi. Šajā gadījumā nav iespējams viennozīmīgi secināt, ka reorganizācija ir tikusi uzsākta 2018.gadā, un ka ārpakalpojumu sniedzēji kopīgi ar namu pārziņiem ir pārņēmuši Iesniedzēja darba pienākumus.

NVA ir sniedzis informāciju par darbinieku skaita samazinājumu reorganizācijas rezultātā, tomēr nav sniedzis atbildi uz tiesībsarga jautājumiem par to, cik darbiniekus, kas atradās [pilsētā A] un [reģionā], skāra reorganizācija, un cik no tiem veica vienādu darbu kā Iesniedzējs, tāpat nav sniegta informācija par to, vai un kā NVA veica izvērtēšanu atbilstoši Darba likuma 108.pantam (priekšrocības turpināt darba attiecības darbinieku skaita samazināšanas gadījumā).

Līdz ar to, tiesībsargs nevar viennozīmīgi secināt, ka NVA ir veikusi reorganizāciju. Minētais vienlaikus nenozīmē, ka reorganizācija nav notikusi, bet gan to, ka NVA nav pamatojusi savus apgalvojumus.

IV. Ziņojums Nr.2060 un Iesniedzēja papildus nodarbinātība

[4.1] Ziņojumā Nr.2060 ir norādīts uz sekojošo:

a) uz šaubām, ka Iesniedzējs veic papildus darbu [pilsētas A] pašvaldības komisijā ārpus NVA darba laika.

b) apliecinājums, ka Iesniedzējam ir citas darba vietas, par kurām tiešais vadītājs nav ticis informēts.

c) par to, kā tiek sniegta informācija ikdienas atskaitēs un to, vai tā faktiski sakrīt ar padarīto. Kā pierādījums ir norādīts Iesniedzējam lietošanā nodotās NVA automašīnas [..] GPS sistēmas mērījumi, kas apliecina, ka Iesniedzējs atskaitēs mēdz sniegt nepatiesu informāciju par paveikto darbu.

d) informācija par to, kur reāli atradās Iesniedzējam lietošanā nodotās NVA automašīna [..] NVA darba laikā, t.i., regulāri automašīna tiek novietota pie [pilsētas A] domes, gan arī SIA ["X"], lai arī darba pienākumu veikšanai šīs institūcijas nav nepieciešams apmeklēt.

e) norāde uz ikgadējās novērtēšanās (2019., 2020.) uzstādīto mērķu neizpildi (rakstisku priekšlikumu iesniegšana par aprīkojuma stāvokli un ieteikumiem uzlabojumiem objektos utt.).

f) norāde uz to, ka Iesniedzēja vietā faktiski strādā citi.

g) norāde uz to, ka tiešais vadītājs atrodas citā pilsētā un nevar fiziski kontrolēt Iesniedzēja darbu ikdienu klātienē.

[4.2] Ziņojums Nr.2060 tika novīzēts NVA Administratīvi-juridiskā un iepirkumu nodrošinājuma departamenta Personāla vadības un organizatoriskā darba nodaļai un Juridiskajai nodaļai, kurām bija pienākums izvērtēt ziņojumā ietverto informāciju un sniegt priekšlikumus par turpmāko rīcību. Izvērtējot ziņojumā ietverto informāciju, kā arī pieprasot papildus informāciju no Īpašuma, bruņojuma un materiālo rezervju departamenta amatpersonām, tika nolemts uzlabot darba organizācijas norisi un darbinieku darba pienākumu izpildes kontroli Īpašuma, bruņojuma un materiālo rezervju departamentā. Disciplinārlieta pret Iesniedzēju netika uzsākta.

[4.3] NVA rīcībā nonāca informācija, ka līdztekus darbam NVA, Iesniedzējs strādā vēl trijās darba vietās: [pilsētas A] domes Atsavināšanas komisijas locekļa amatā, [pilsētas A] domes Pilsētvides un attīstības pārvaldē un SIA ["X"]. Ar NVA tika saskaņots tikai darbs Atsavināšanas komisijā ar atrunu, kas tas tika veikts ārpus darba laika, un, ja darba laikā, tad tas rakstiski jāsaskaņo ar tiešo vadītāju. Kopš darba attiecību sākuma, līdz pat to pārtraukšanai, tas (saskaņošana) ne reizi netika darīts, kaut gan pastāv pamatotas šaubas, ka pašvaldības komisijas sēdes varētu notikt ārpus iestādes darba laika.

NVA konstatēja, ka darbinieka rīcība, atkārtoti pārkāpjot NVA iekšējos noteikumus, ir nosodāma un būtu izskatāma dienesta pārbaudē. Tomēr ņemot vērā, ka NVA rīcībā nebija klātienē konstatēta pārkāpuma akta ar attiecīga pārkāpuma fiksācijas apliecinājumu, kā arī NVA rīcībā nav līdzekļu un resursu, lai veiktu darbinieku pastiprinātu kontroli un pārbaudi (ievērojot, ka nodaļas vadītājs un nodaļa ir dislocēta [pilsētā B], bet Iesniedzēja darba vieta noteikta [pilsētā A]), tika pieņemts lēmums sākotnēji veikt atkārtotas pārrunas ar Iesniedzēju un, ja tās paliks bez rezultāta, veikt padziļinātu pārbaudi, pieprasot informāciju no visām nodarbinātā darba vietām. Līdz darba līguma uzteikuma sagatavošanai 2021.gada 10.augustā, attiecībā uz Iesniedzēju nekādi lēmumi par blakus darba veikšanu netika pieņemti.

[4.4] Tiesībsargs, izvērtējot NVA rīcību pēc Ziņojuma Nr.2060 saņemšanas, secina, ka NVA trīs mēnešu laikā kopš Ziņojuma Nr.2060 saņemšanas (2021.gada maijs līdz augusts) nav aktīvi darījusi neko, lai pārliecinātos, ka Ziņojumā Nr.2060 aprakstītā situācija ir korekta, kā arī nav prasījusi paskaidrojumus no Iesniedzēja atbilstoši Darba likuma 90.pantāt noteiktajai kārtībai un termiņiem.

[4.5] Tiesībsargs citus NVA skaidrojumus noraida kā bezdarbību konkrētas situācijas risināšanā, piemēram:

[4.5.1] NVA norāde par lielo attālumu starp [pilsētu B] un [pilsētu A] (Iesniedzēja darba vieta un viņa tiešā priekšnieka darba vieta) nav atbilstoša, jo saskaņā ar Google maps informāciju attālums starp [pilsētu B] un [pilsētu A], braucot ar mašīnu, ir 25 minūtes vienā virzienā. Tas nav būtisks laiks, lai nebūtu iespējams pārbaudīt darbinieka darbu klātienē vismaz reizi nedēļā.

[4.5.2] Tāpat NVA var iegūt informāciju no citām Iesniedzēja darba vietām viena mēneša laikā. Tiesībsargs ir vērsies pie [pilsētas A] pašvaldības ar lūgumu sniegt informāciju par to, cik pašvaldības komisiju sēdēs Iesniedzējs ir piedalījies 2020.gadā un 2021.gadā, un cik ilgas bija šīs sanāksmes. [Pilsētas A] pašvaldība ir minēto informāciju sniegusi. Tiesībsargs ir vērsis Iesniedzēja uzmanību uz minēto. Iesniedzējs ir norādījis, ka par sēdēm ir runājis ar tiešo vadītāju (gan telefoniski, gan mutiski), kuram iepriekš nav bijuši iebildumi. NVA vēstulēs ir norādīts, ka darbu citās darba vietās NVA darba laikā Iesniedzējs nav iepriekš saskaņojis. Ja darbības tiek saskaņotas mutiski, tad var rasties situācijas, ka viena vai abas puses noliedz saskaņojumu vai tā saturu. Tomēr gan no Iesniedzēja sniegtās informācijas, gan NVA sniegtās informācijas var secināt, ka neviena

Iesniedzēja prombūtne netika saskaņota rakstiski kā to paredz Iesniedzēja vienošanās ar NVA.

V. Iespējams bosinga gadījums no [personas B] puses

[5.1] Iesniedzējs norāda uz izrēķināšanos no tiešās vadības puses. NVA norāda, ka NVA nevar komentēt Iesniedzēja uzskatus par pret viņu vērstu izrēķināšanos.

[5.2] Tiesībsargs vērs uzmanību, ka vairākkārtēji ziņojumi no tiešā vadītāja par konkrētu darbinieku var liecināt par vēlmi pārtraukt darba tiesiskās attiecības ar konkrēto darbinieku. [Personas B] 2021.gada 16.marta ziņojums NVA vadībai Par [amata] samazināšanu un [personas B] 2021.gada 18.maija ziņojums Par pārkāpumiem (par Iesniedzēju) saturiski nav vienādi ziņojumi. Ja 2021.gada 16.marta ziņojums norāda par nepieciešamību pārtraukt darba tiesiskās attiecības reorganizācijas dēļ, tad Ziņojums Nr.2060 jau norāda uz darbinieka nevēlēšanos ievērot darba kārtības noteikumus.

[5.3] NVA ir atzinusi, ka pēc 2021.gada 16.marta ziņojuma nebija iespējams pārtraukt darba tiesiskās attiecības ar Iesniedzēju viņam piešķirtās invaliditātes dēļ (tobrīd spēkā esošo Darba likuma 109.panta otrā daļā aizliedza uzteikt darbu personai ar invaliditāti, pamatojoties uz Darba likuma 101.panta pirmās daļas 9.punktu). NVA ir atzinusi, ka tiklīdz kā stājās spēkā grozījumi Darba likuma 109.panta otrajā daļā, tā [persona B] atkārtoti iesniedza ziņojumu Par [amata] samazināšanu.

[5.4] Tomēr tobrīd (līdz 2021.gada augustam) spēkā esošā Darba likuma 109.panta otrās daļas redakcija atļāva uzteikt darba tiesiskās attiecības darbiniekam ar invaliditāti, ja tas atbilda Darba likuma 101.panta pirmās daļas 1., 2., 3., 4., 5., 6., 7. un 10.punktam. Ziņojums Nr.2060 pēc būtības var atbilst Darba likuma 101.panta pirmās daļas 1.punkta pārkāpumam. Vienlaikus ir nepieciešams norādīt, ka pēc Ziņojuma Nr.2060 iesniegšanas (par darba kārtības pārkāpumiem) nesevoja nekāda būtiska darbība no NVA puses.

[5.5] Tiesībsargs aicināja NVA sniegt informāciju, kādēļ bija nepieciešams Ziņojums Nr.2060, ja bija izlemts uzteikt darba līgumu reorganizācijas dēļ. NVA norādīja, ka "tiešā vadītāja pienākums ir uzraudzīt un kontrolēt viņam padoto darbinieku darba pienākumu izpildi." Tiesībsargs neiebilst minētajam, tomēr šādas darbības, kas vērstas uz uzteikuma pamata veidošanu konkrētam darbiniekam, neilgā laika posmā rada iespaidu par vēlmi atbrīvoties no minētā darbinieka.

[5.6] Lai varētu izdarīt secinājumus par iespējamu mobingu/ bosingu pret Iesniedzēju, ir nepieciešams saturiski izvērtēt tiesībsarga rīcībā esošo informāciju. Tādējādi tiesībsargs, izvērtējot Iesniedzēja ikgadējās novērtēšanas protokolus (no 2016.-2020.gadam), gan arī Ziņojumu Nr.2060, vērs uzmanību uz sekojošo:

[5.6.1] Visu novērtēšanas protokolu galarezultāti ir novērtēti ar "Labi", tomēr atšķirības var redzēt novērtēšanas protokolu atsevišķās sadaļās. No iesniegtās informācijas var secināt, ka pirmajā novērtēšanas protokolā (nostrādāts NVA 3 mēneši) Iesniedzējs ir novērtēts vislabāk, tāpat ir pozitīvi uzsvērti Iesniedzēja aktivitāte un priekšlikumi. Sākot no 2018.gada novērtēšanas protokolos tiek norādīts, ka Iesniedzējam ir jāpildnveido priekšlikumu iesniegšana un prioritāšu noteikšana. Minētais tiek norādīts gadu no gada un nav novērojumi uzlabojumi. Tāpat 2020.gada novērtējumā ir norāde par to, ka darbinieks savu darbu dara pasīvi, tiešos pienākumus nodrošina namu pārziņi.

Līdz ar to var redzēt, ka tiešais vadītājs vairāku gadu garumā ir vēlējis lielāku iniciatīvu no Iesniedzēja, tas tika atkārtoti norādīts, diemžēl uzlabojumu nebija.

[5.6.2] Ziņojuma Nr.2060 saturs ir vērsts uz to, lai uzsvērtu Iesniedzēja paviršo un formālo attieksmi pret darbu.

[5.6.3] Līdz ar to var secināt, ka konflikta pamatā ir tiešā darba devēja vēlme uzlabot Iesniedzēja darba sniegumu. Tiesībsargs vērs uzmanību, ka norādījumi uzlabot sava darba kvalitāti nav kvalificējami kā mobings vai bosings, neskatoties uz to, ka aizrādījumi var radīt saspringtas attiecības starp tiešo vadītāju un darbinieku.

VI. Informācija, ko sniedza NVA

[6.1] NVA ir vairākkārtīgi norādījusi uz to, ka Iesniedzējs pārkāpj darba kārtības nosacījumus, vienlaikus neko nav darījusi, lai minēto risinātu Darba likumā noteiktā procesa ietvaros. Tāpat NVA ir norādījusi uz aizdomām par Iesniedzējam izsniegtās darbnespējas lapas pamatotību, jo, lai arī Iesniedzējam ir izsniegta minētā lapa, tomēr cilvēki ir viņu redzējuši publiskās vietās.

[6.2] Tiesībsargs vērs uzmanību, ka saskaņā ar Darba likuma 7.panta pirmo daļu darba devējam ir jānodrošina “droši un veselībai nekaitīgi darba apstākļi.” Minētais termins parasti tiek izmantots gadījumos, kad tiek vērtēti mobinga, bosinga un psiholoģiskā terora gadījumi darba vietā. Psiholoģiskais terors var izpausties dažādi, piemēram, manipulācijas ar personu, personas noniecināšana, apkaunošanas, nepatiesas informācijas jeb baumu izplatīšana. Par psiholoģiskā terora izskaušanu ir atbildīgi gan tiešie vadītāji, bet jo īpaši institūcijas Personāldaļa, kuras pienākumos primāri ir risināt strīdus starp darbiniekiem vai darbiniekiem un to vadītājiem. Tiesībsargs vērs uzmanību, ka NVA atbildes vēstulēs tiesībsargam tika sniegta informācija, ko NVA nebija pārbaudījusi. Piemēram, Iesniedzējam izsniegtās darbnespējas lapas pamatotība. Tiesībsargs uzsver, ja NVA bija/ir aizdomas par darbnespējas lapas pamatotību, ir iespējams lūgt Veselības inspekciju to izvērtēt. Līdz ar to, NVA būtu varējusi izvairīties no liekām spekulācijām par Iesniedzēja darbnespējas lapu. Vienlaikus ir nepieciešams norādīt, ka pat laikā, kad cilvēks ir slims, tam var nākties iziet no mājas, piemēram, lai iegādātos pārtiku, zāles, apmeklēt ārstu.

Tāpat NVA norādīja uz to, ka Iesniedzējs pārkāpj darba kārtības nosacījumus, tomēr NVA atbildīgie departamenti neko nebija uzsākuši, lai pārliecinātos, ka Ziņojumā Nr.2060 sniegtā informācija ir korekta, nedz arī aicinājusi Iesniedzēju sniegt skaidrojumu. Līdz ar to, NVA izplatīja informāciju bez atsauces, ka tā nav pārbaudīta un apstiprināta ar pierādījumiem.

Tādējādi tiesībsargam rodas šaubas par NVA spēju nodrošināt drošu un veselībai nekaitīgu darba vidi atbilstoši Darba likuma 7.panta pirmajai daļai.

Tiesībsarga secinājumi:

[1] Konkrētajā gadījumā nav strīda par to, ka Iesniedzējam ir invaliditāte. Tomēr tiesībsargs nevar secināt, ka strīds ir radies ierobežojumu dēļ, ko uzliek Iesniedzēja invaliditāte. Līdz ar to lietā nav konstatējams diskriminācijas aizlieguma pārkāpums invaliditātes dēļ.

[2] Pēc tiesībsarga rīcībā esošās informācijas var secināt, ka pastāv konflikts starp tiešo darba devēju un Iesniedzēju. Tomēr konflikta pamatā ir tiešā vadītāja vēlme, lai Iesniedzējs darītu savu darbu labāk. Diemžēl Iesniedzējs savu sniegumu nav uzlabojis jau vairākus gadus. Papildus var apšaubīt Iesniedzēja motivāciju strādāt pamatdarbu NVA, ņemot vērā Iesniedzēja aktivitāti [pilsētas A] pašvaldības komisiju darbā. Tādējādi tiesībsargs nekonstatē bosingu, kas vērstas pret Iesniedzēju.

[3] Vienlaikus ir nepieciešams norādīt uz NVA spēju nodrošināt drošu un veselībai nekaitīgu darba vidi Darba likuma 7.panta pirmās daļas izpratnē tiktāl, ciktāl tas nozīmē

baumu izplatīšu par informāciju, ko NVA pati nav pārbaudījusi. Tāpat NVA bezdarbība nav attaisnojuma gadījumā, ja tiek vērsta uzmanība uz iespējamiem darbinieka darba kārtības pārkāpumiem.

Tiesībsargs rekomendē NVA izstrādāt iekšējās kārtības noteikumus par to, kā tiek izskatīti ziņojumi par iespējamiem darba kārtības noteikumu pārkāpumiem, pat ja darbinieks atrodas citā Latvijas reģionā, kā arī sniegt informāciju par datu apriti un uzglabāšanu, īpaši, kas skar datus no GPS sistēmas atbilstoši tiesībsarga 2022.gada 7.marta vēstulē Nr. 6-1/151 norādītajam (tai skaitā, saskaņošanu ar Datu valsts inspekciju).

Tiesībsargs lūdz sniegt informāciju par rekomendāciju izpildi **līdz š.g. 1. jūlijam**.

Ar cieņu
tiesībsargs

Juris Jansons

Šis dokuments ir parakstīts ar drošu elektronisko parakstu un satur laika zīmogu